

UPPSALA
UNIVERSITET

Arbetsmarknad i förändring –

En analys av regionala branschförändringar över tid
och dess betydelse för framtida arbetsmiljöarbete

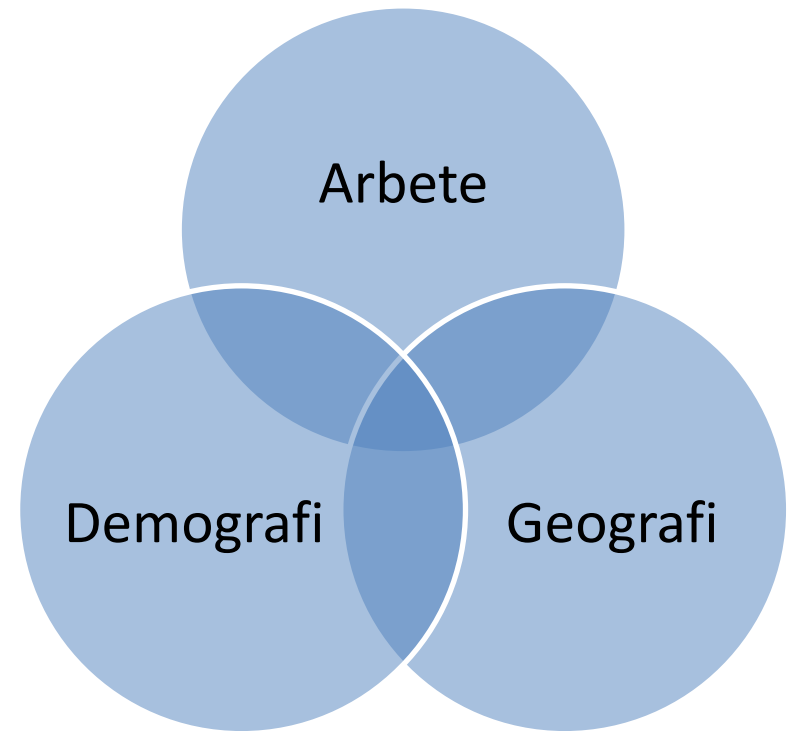
John Östh, Thomas Niedomysl, Jan
Amcoff, Love Ander och Sebastian
Hedberg

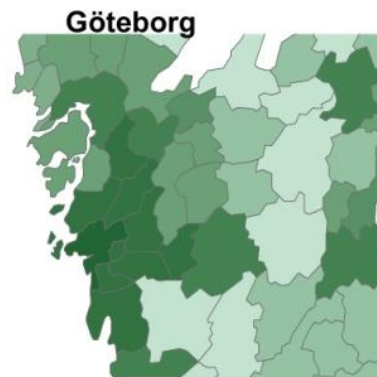
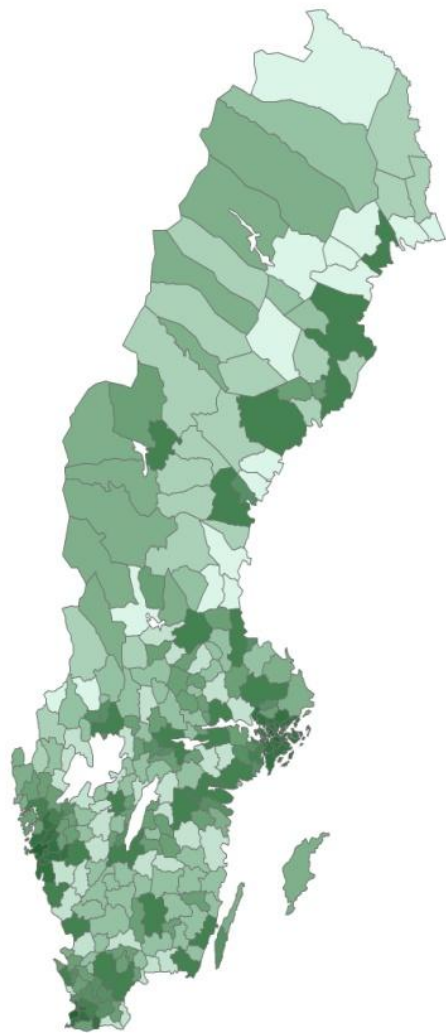
Föreläsningen

- Frågeställning
- Data
- Sveriges arbetstagare i tid och rum
- Svenska branscher i tid och rum
- Arbete och ohälsa
- Tillfälligt arbete och arbete med osäker statistik
- Sammanfattande diskussion
- Bilaga ”Kartering och statistisk redovisning av branschförändringar på den svenska arbetsmarknaden”

Frågeställning

- Utvecklingen över tid
- Framtiden
- Arbetsmiljön/
hälsan

Sveriges kommuner och landstings (SKL) indelning av kommungrupper för 2011

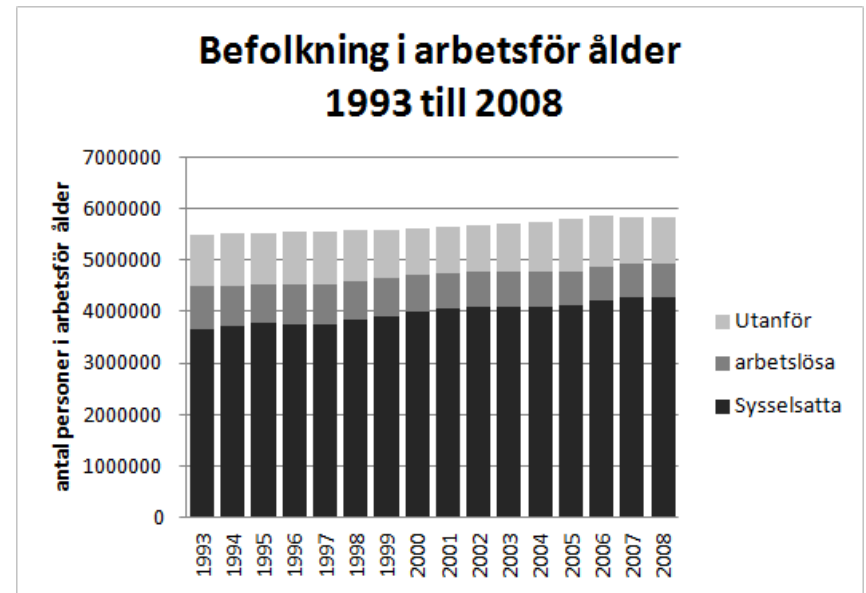
Kommungruppsindelning SKL 2011

- **Storstäder**
- **Förortskommuner tillorstäder**
- **Större städer**
- **Förortskommuner till större städer**
- **Pendlingskommuner**
- **Turism- och besöksnäringkommuner**
- **Varuproducerande kommuner**
- **Glesbygdskommuner**
- **Kommuner i tätbefolkad region**
- **Kommuner i glesbefolkad region**

Sveriges arbetstagare i tid och rum

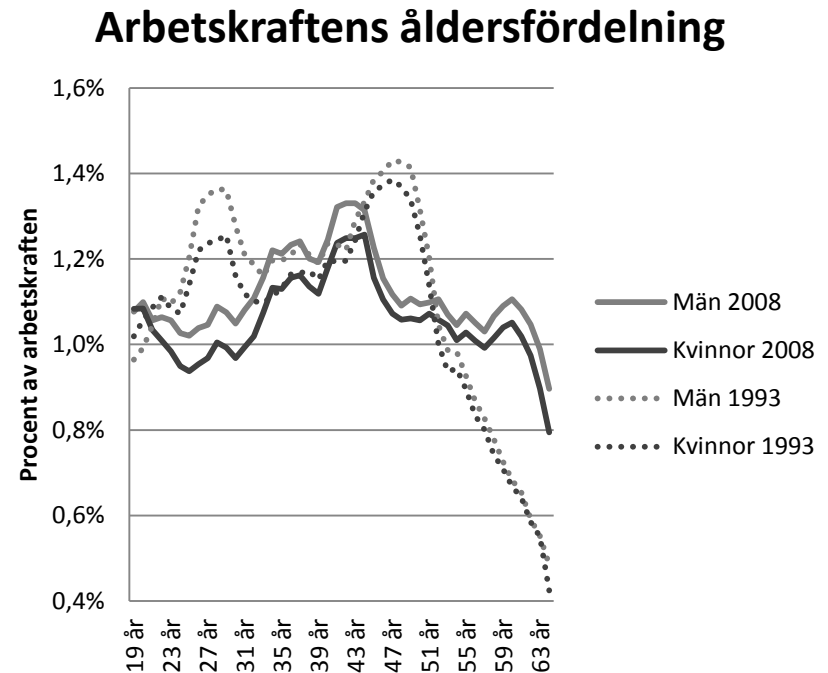
Sveriges arbetstagare i tid och rum

- Arbetskraften består av samtliga i Sverige bosatta individer i åldrarna 19-64.
- Sysselsättningsstatus:
 - Utanför
 - Arbetslös
 - sysselsatt

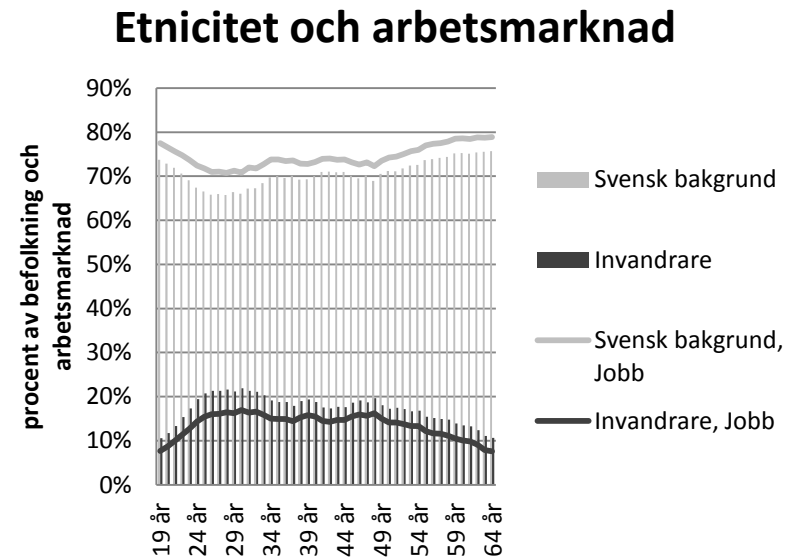
Sveriges arbetstagare i tid och rum

- Arbetskraftens åldersfördelning varierar över tid
- Allt fler äldre arbetar idag jämfört med tidigare

Sveriges arbetstagare i tid och rum

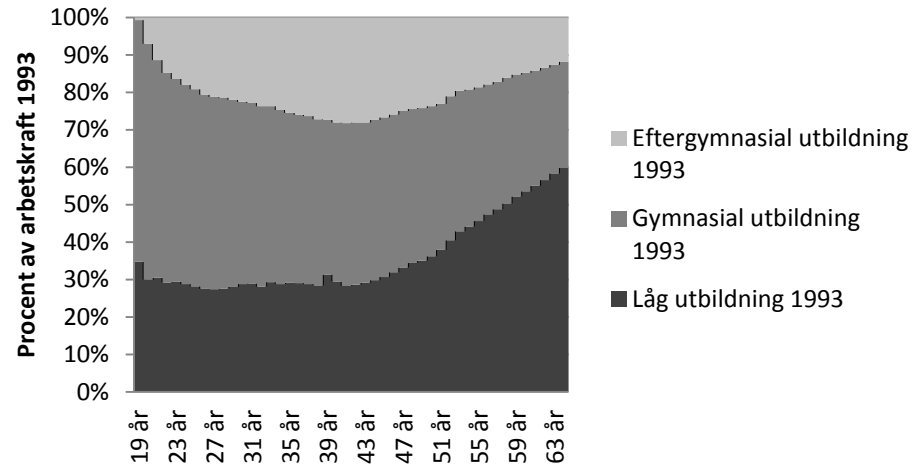
- Etnicitet har betydelse för sysselsättning
- Invandrare under etableringsfas samt tidig reproduktiv fas saknar sysselsättning i större utsträckning än andra grupper.

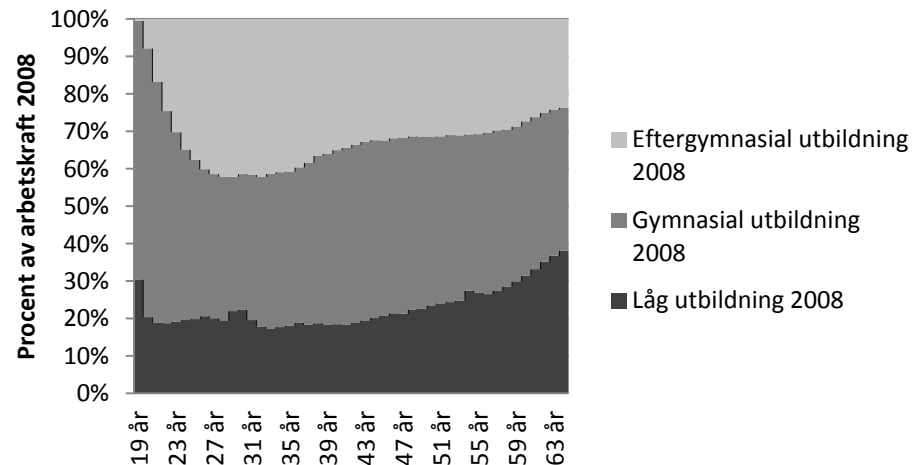
Sveriges arbetstagare i tid och rum

- Arbetskraftens utbildningsnivå har höjts signifikant under den studerade tidsperioden
- Orsakerna är framförallt pensionsavgångar samt fler unga med eftergymnasiala studier

Arbetskraftens utbildningsnivå 1993

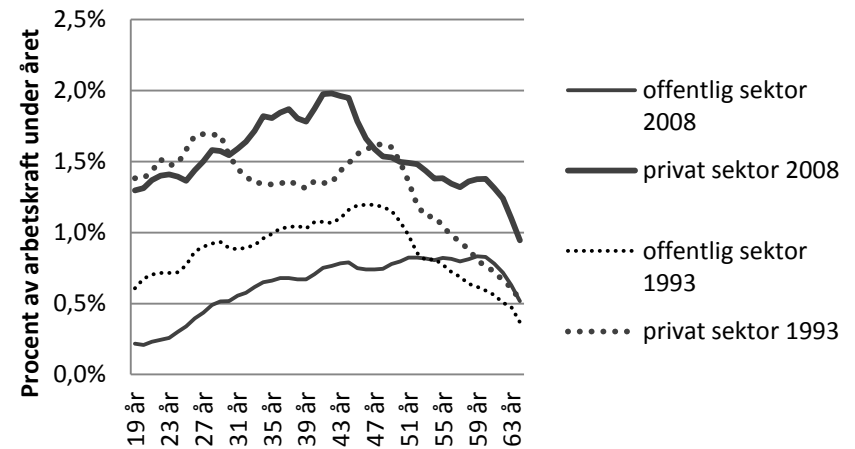
Arbetskraftens utbildningsnivå 2008

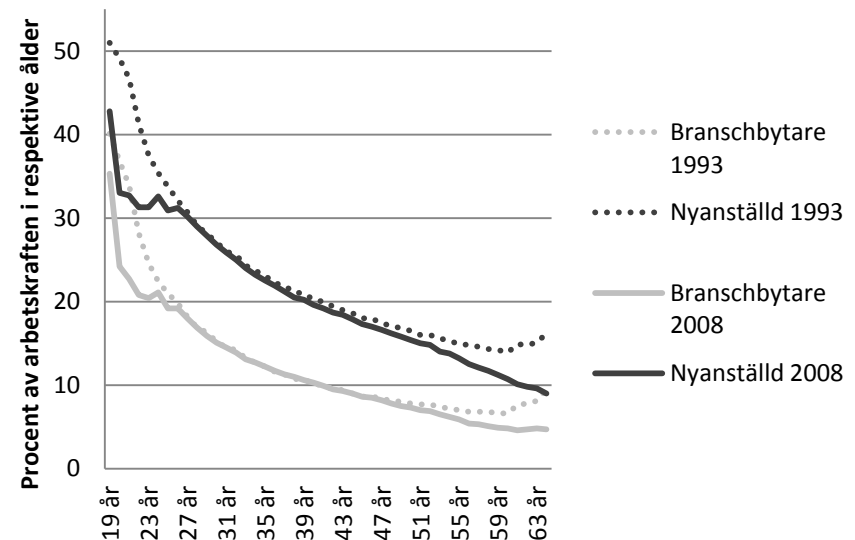
Sveriges arbetstagare i tid och rum

- Skillnader i ålder mellan sysselsatta i privat och offentlig sektor
- Nyanställningar och branschbyten mindre vanliga 2008. I synnerhet bland yngre och äldre

Ålder i privat och offentlig sektor

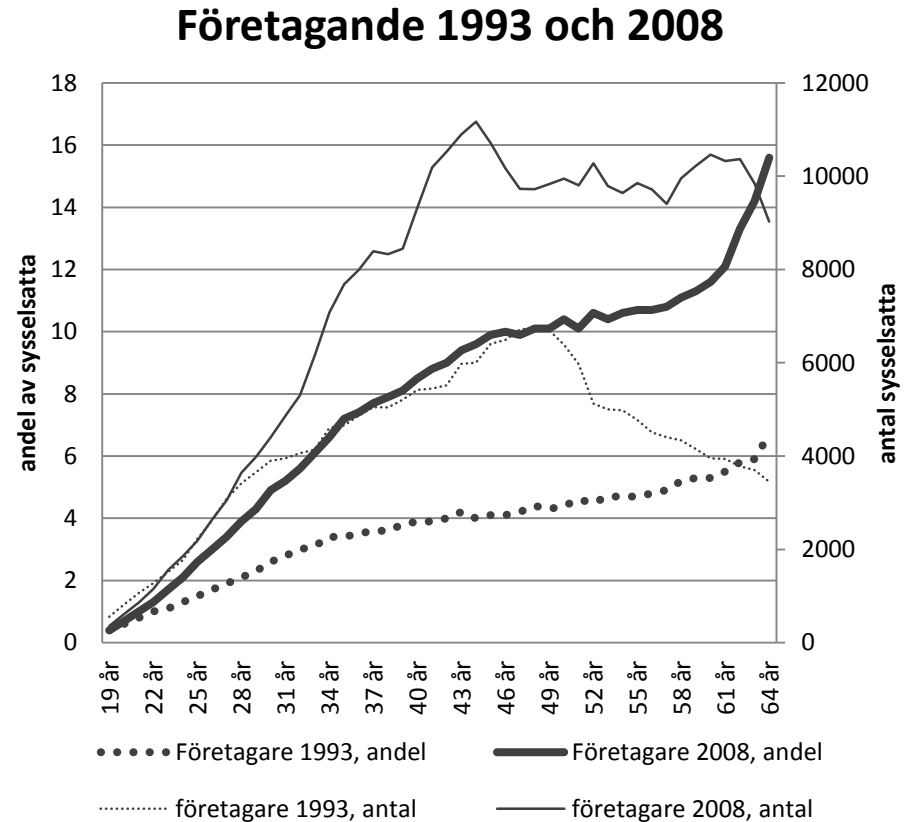

Nyanställningar och branschbyten

Sveriges arbetstagare i tid och rum

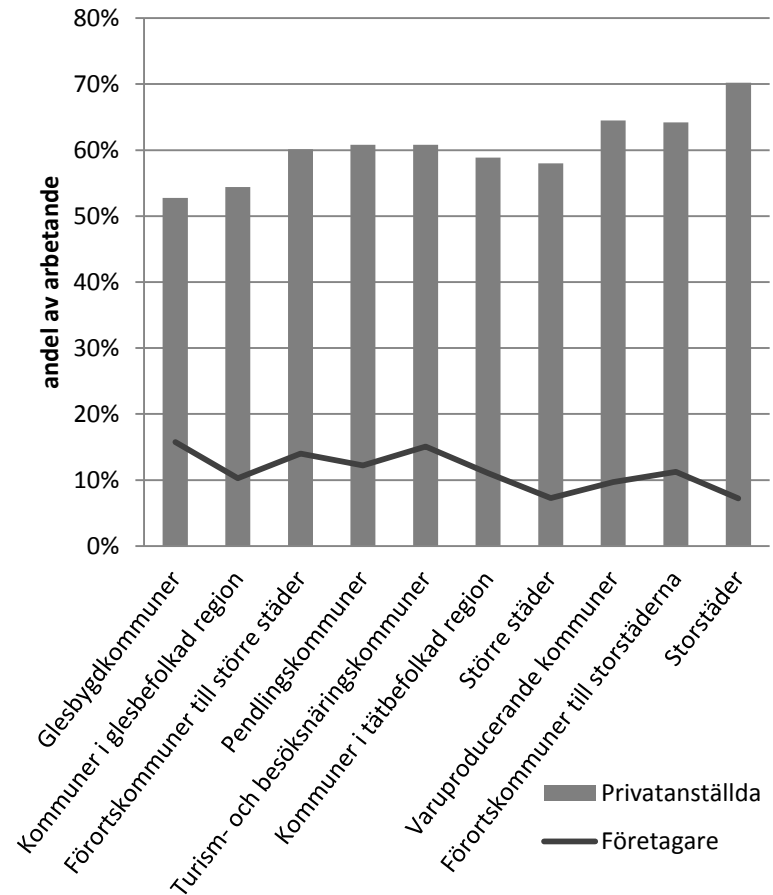
- Företagande är betydligt vanligare 2008
- Företagande är starkt kopplat till ålder

Sveriges arbetstagare i tid och rum

- Den privata arbetskraften är koncentrerad till större städer medan företagandet är vanligare i mindre orter

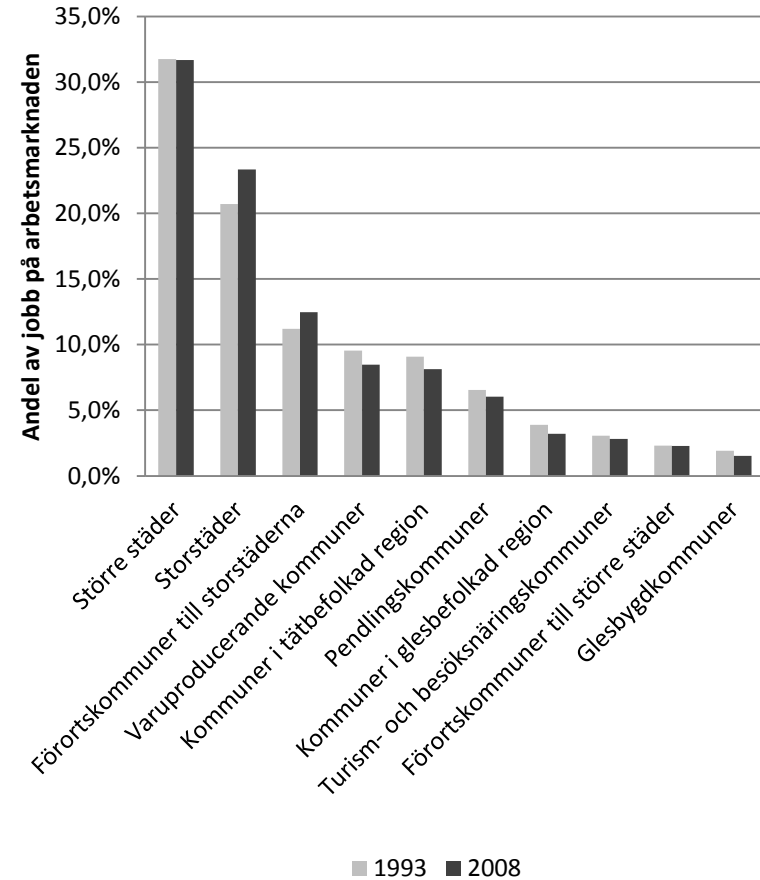
Privatanställda och företagare
2008

Sveriges arbetstagare i tid och rum

- Urbaniseringen av arbetstillfällena sker i snabbare takt än arbetskraftens migration
- Stora konsekvenser för glesbygdsregioner

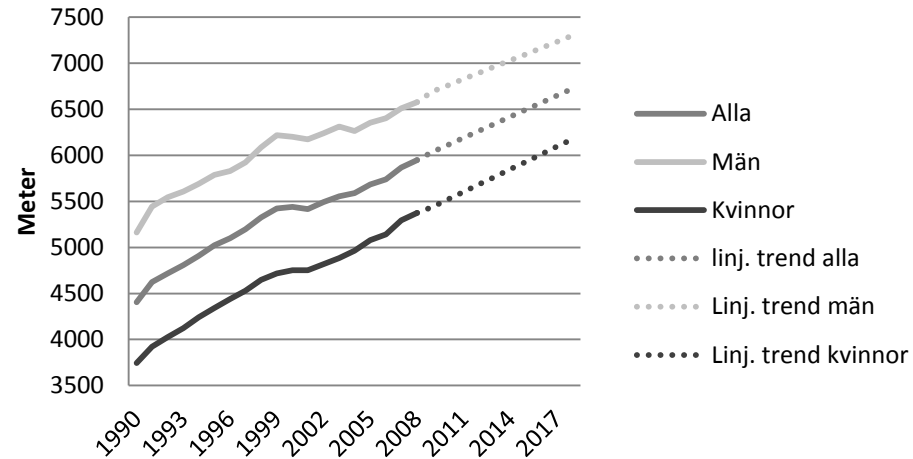
Arbetsmarknadens geografi

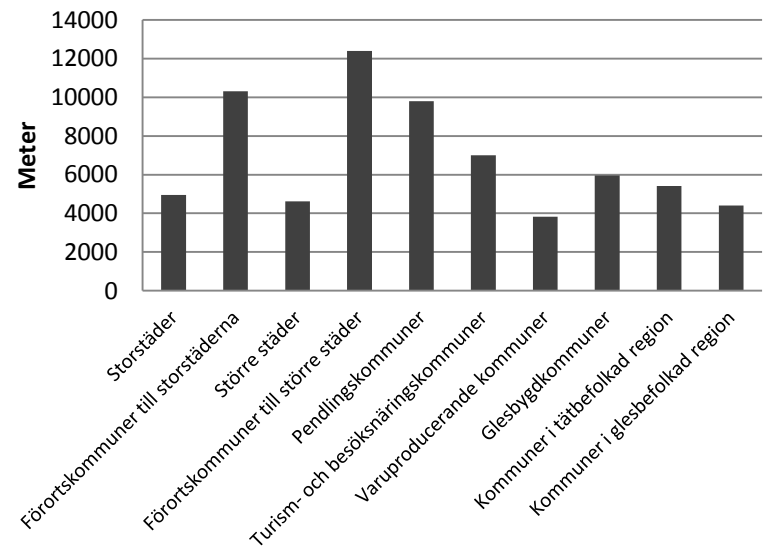
Sveriges arbetstagare i tid och rum

- Pendlingsavstånden ökar i snabb takt.
- Konjunkturer påverkar pendlingen i viss utsträckning
- Stora skillnader mellan olika kommuntyper

Medianpendelavstånd

Medianpendlingsavstånd 2008

Svenska branscher i tid och rum

Svenska branscher i tid och rum

- Branschernas geografiska utbredning varierar mellan kommuntyper

Kommungrupp	Bransch	RANG
Storstäder	Utbildning	1
Storstäder	Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring	2
Storstäder	Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar	3
Storstäder	Parti- och provisionshandel utom med motorfordon	4
Storstäder	Hälso- och sjukvård	5
Varuproducerande kommuner	Utbildning	1
Varuproducerande kommuner	Vård och omsorg med boende	2
Varuproducerande kommuner	Tillverkning av metallvaror utom maskiner och apparater	3
Varuproducerande kommuner	Öppna sociala insatser	4
Varuproducerande kommuner	Tillverkning av övriga maskiner	5

Svenska branscher i tid och rum

- Arbetsställen och företag blir som regel mindre i takt med att specialiseringen ökar

Bransch	Arbetsplats 1993	Arbetsplats 2008	Företag 1993	Företag 2008
Jordbruk och jakt samt service i anslutning härtill	1,94(1)	1,5(1)	1,95(1)	2,12(1)
Skogsbruk	3,49(1)	1,57(1)	3,85(1)	3,72(1)
Fiske och vattenbruk	3,1(1)	1,53(1)	3,19(1)	1,79(1)
Utvinning av metallmalmer	139,05(22)	202(46)	356,31(7,5)	454,5(13)
Annan utvinning av mineral	6,83(3)	6,73(3)	9,63(4)	9,16(4)
Livsmedelsframs tällning	30,75(7)	22,01(5)	36,93(6)	25,77(5)
Framställning av drycker	118,26(18)	42,53(9,5)	177,39(17)	90,93(7,5)
Textilvarutillverkning	14,06(3)	5,65(1)	15,09(3)	6,67(1)
Tillverkning av kläder	8,55(1)	2,72(1)	8,89(1)	3,1(1)
Tillverkning av läder, läder- och skinnvaror mm	8,16(2)	5,48(1)	8,2(2)	6,46(1)
Tillverkning av trä och varor av trä, kork, rotting o.d. utom möbler	11,93(3)	9,54(2)	12,92(2)	11,23(2)

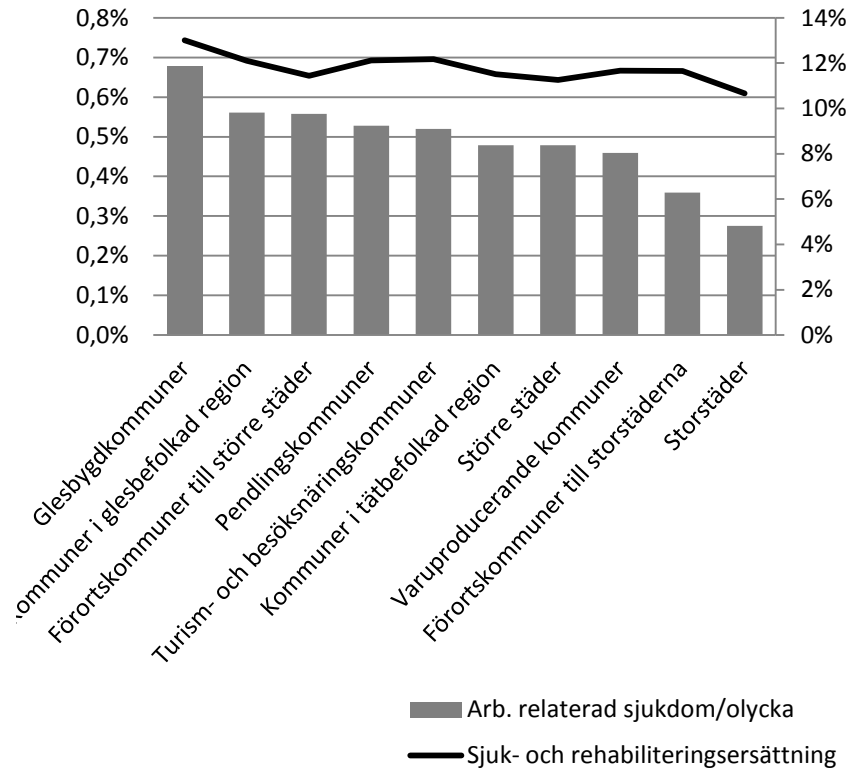
Medel- och medianantalet (inom parentes) anställda per företag och arbetsplats

Arbete och ohälsa

Arbete och ohälsa

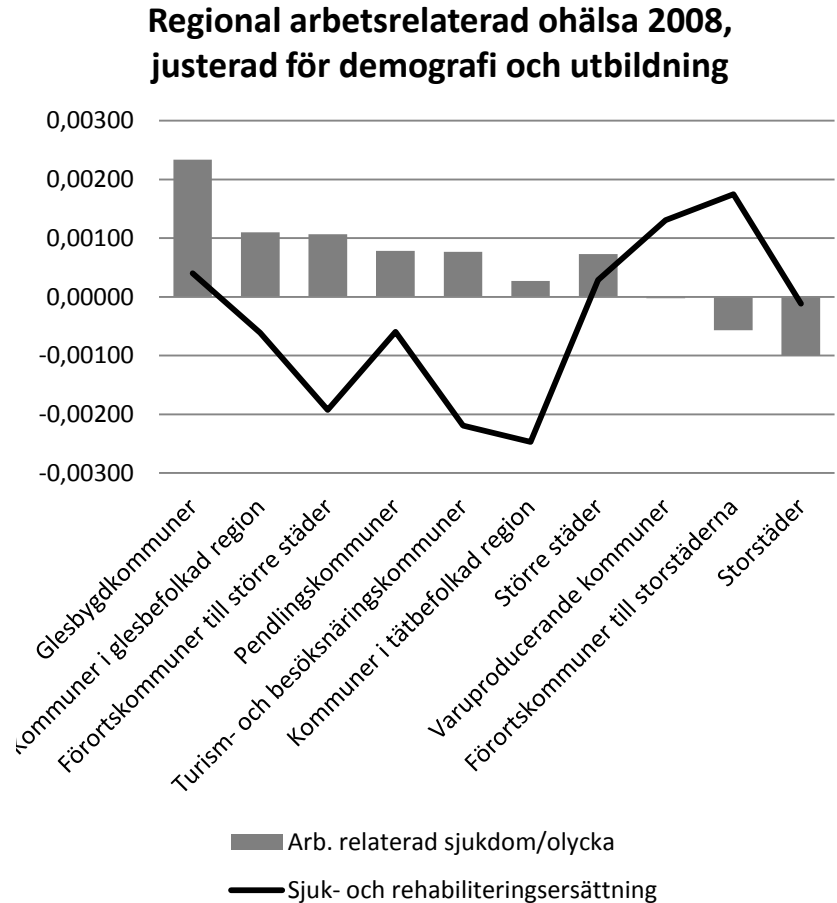
- Stora regionala skillnader i förtidspension/aktivitetsersättning/livränta
- Skillnader i sjuk och rehabiliteringsersättning

Regional arbetsrelaterad ohälsa
2008

Arbete och ohälsa

- Vid justering för ålder, kön, etnicitet samt utbildningsnivå framträder ett delvis annorlunda mönster
- Sjuk- och rehabiliteringsersättning är vanligare i tätbygden medan förtidspension/aktivitetsersättning/livränta är vanligare i glesbygden

Arbete och ohälsa

De demografiskt och socioekonomiskt justerade ohälsotalen varierar även mellan branscher

Botten vs toppen

Bransch	Sjuk- och rehabiliterings- ersättning 2008	Sjuk- och rehabiliterings- ersättning 1993	Arbetskadeliivränta och aktivitetsersättning 2008	Arbetskadeliivränta och aktivitetsersättning 1993
Film-, video- och tv-programverksamhet, ljudinspelningar och fonogramutgivning	1	10	2	38
Utvinning av metallmalmer	2	4	13	1
Stål- och metallframställning	3	28	22	2
Pappers- och pappersvarutillverkning	4	43	41	10
Planering och sändning av program	5	1	12	47
Tillverkning av farmaceutiska basprodukter och läkemedel	6	62	47	53
Tillverkning av motorfordon, släpfordon och påhängsvagnar	7	13	25	8
Byggande av hus	8	37	26	51
Försäkring, återförsäkring och pensionsfondsverksamhet utom obligatorisk socialförsäkring	9	18	56	50
Vård och omsorg med boende	10	16	3	32
Oppna sociala insatser	11	21	8	27
Framställning av drycker	12	39	46	24
Intressebevakning; religiös verksamhet	13	5	19	35

Bransch	Sjuk- och rehabiliterings- ersättning 2008	Sjuk- och rehabiliterings- ersättning 1993	Arbetskadeliivränta och aktivitetsersättning 2008	Arbetskadeliivränta och aktivitetsersättning 1993
Restaurang-, catering- och barverksamhet	53	19	21	37
Grafisk produktion och reproduction av inspelningar	54	22	50	17
Arkitekt- och teknisk konsultverksamhet; teknisk provning och analys	55	54	57	59
Vetenskaplig forskning och utveckling	56	49	51	41
Annan verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	57	47	40	63
Konstnärlig och kulturell verksamhet samt underhållningsverksamhet	58	25	39	42
Textilvarutillverkning	59	26	33	11
Stödtjänster till finansiella tjänster och försäkring	60	56	62	65
Resebyrå- och researrangörsverksamhet och andra resetjänster och relaterade tjänster	61	64	60	49
Andra konsumenttjänster	62	34	43	36
Reparation av datorer, hushållsartiklar och personliga artiklar	63	60	35	57
Juridisk och ekonomisk konsultverksamhet	64	59	64	58
Jordbruk och jakt samt service i anslutning härtill	65	61	29	64

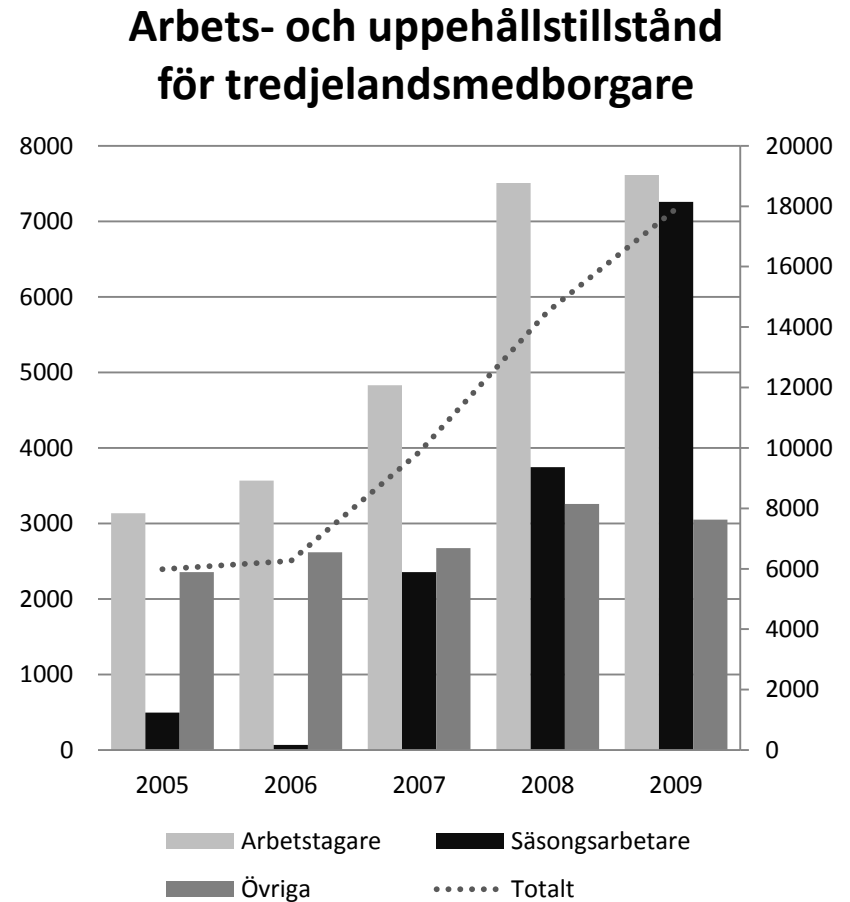

Bransch	Sjuk- och rehabiliterings- ersättning 2008	Sjuk- och rehabiliterings- ersättning 1993	Arbetskadeliivränta och aktivitetsersättning 2008	Arbetskadeliivränta och aktivitetsersättning 1993
Restaurang-, catering- och barverksamhet	53	19	21	37
Grafisk produktion och reproduction av inspelningar	54	22	50	17
Arkitekt- och teknisk konsultverksamhet; teknisk provning och analys	55	54	57	59
Vetenskaplig forskning och utveckling	56	49	51	41
Annan verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	57	47	40	63
Konstnärlig och kulturell verksamhet samt underhållningsverksamhet	58	25	39	42
Textilvarutillverkning	59	26	33	11
Stödtjänster till finansiella tjänster och försäkring	60	56	62	65
Resebyrå- och researrangörsverksamhet och andra resetjänster och relaterade tjänster	61	64	60	49
Andra konsumenttjänster	62	34	43	36
Reparation av datorer, hushållsartiklar och personliga artiklar	63	60	35	57
Juridisk och ekonomisk konsultverksamhet	64	59	64	58
Jordbruk och jakt samt service i anslutning härtill	65	61	29	64

Tillfälligt arbete och arbete med osäker statistik

Tillfälligt arbete och arbete med osäker statistik

- Gäst- och säsongsarbete ökar

Tillfälligt arbete och arbete med osäker statistik

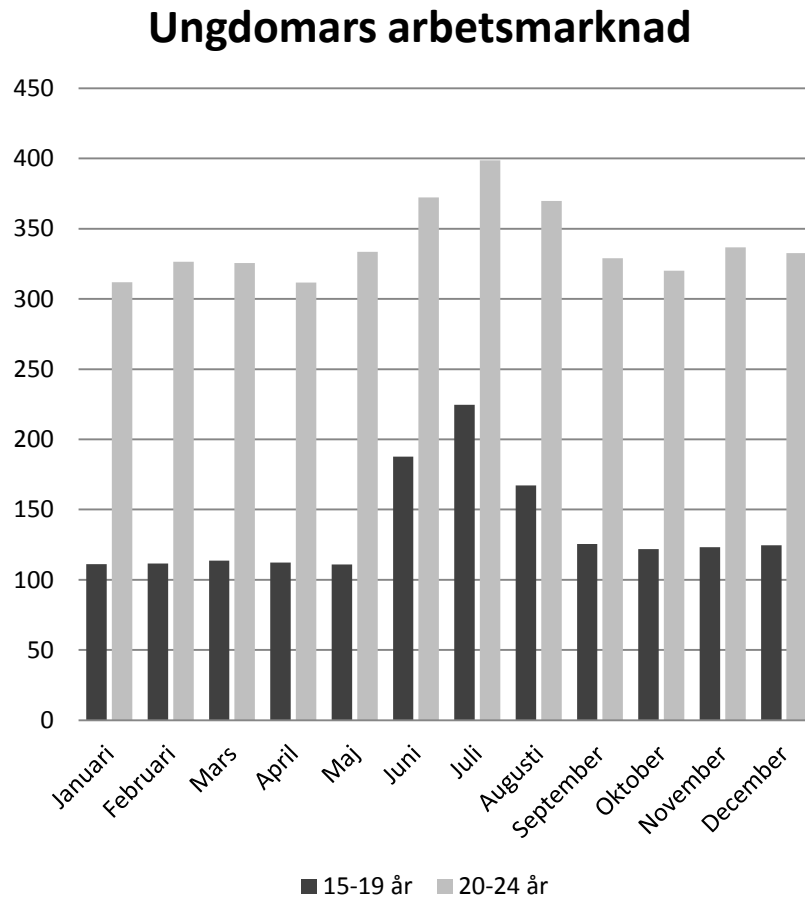
- Svenskars arbete utomlands ökar men i stort sett saknas uppgifter om antal och konsekvenser
- Två kategorier
 1. Svenskar i utlandstjänst samt på tjänsteresor
 2. Svenskar som emigrerar för att arbeta i annat land

Branschgrupper/yrken (topp 10)	Procent
Försäljning, inköp, marknadsföring	16%
Hotell, restaurang, storhushåll	13%
Hälsa- och sjukvård	12%
Administration, ekonomi, juridik	10%
Pedagogiskt arbete	8%
Tekniskt arbete	7%
Bygg och anläggning	5%
Transport	5%
Chefer och verksamhetsledare	4%
Socialt arbete	4%

Källa: Utländska jobb på arbetsförmedlingens hemsida.

Tillfälligt arbete och arbete med osäker statistik

- Antalet feriejobb varierar över tid (konjunkturer).
- Drygt hälften av jobben tillsätts utan arbetsförmedlingens medverkan

Genomsnittligt antal (i tusental) anställda ungdomar i åldrarna 15-19 år och 20-24 år under åren 2005-2010. Källa: AKU (SCB), egen bearbetning.

Sammanfattande diskussion

Sammanfattande diskussion

- Stora demografiska förändringar har skett på den svenska arbetsmarknaden. Dessa förändringar kommer att fortsätta
- Arbetsmarknaden urbaniserar
- Företag och arbetsställen blir allt mindre
- Stora geografiska variationer i bransch, pendlingsavstånd, företagande samt ohälsotal
- Ökad arbetskraftsinvandring
- Arbetsplatsen “globaliseras”

Tack

Bilaga

Kartering och statistisk redovisning av
branschförändringar på den svenska arbetsmarknaden

Bilaga

Kartering och statistisk redovisning av
branschförändringar på den svenska arbetsmarknaden

- Bilagan består av svenska branschers demografiska, socioekonomiska samt geografiska sammansättning
- Bilagan består av:
 - Statistikblad
 - Utbredningskarta

Bilaga

Kartering och statistisk redovisning av branschförändringar på den svenska arbetsmarknaden

Näringsgren

Jordbruk, jakt och service i anslutning
här till

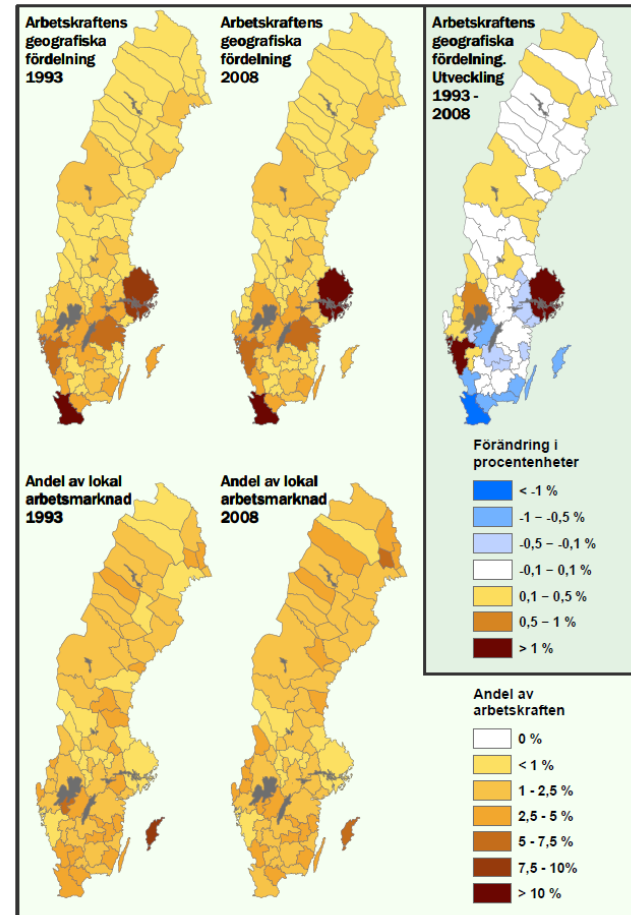
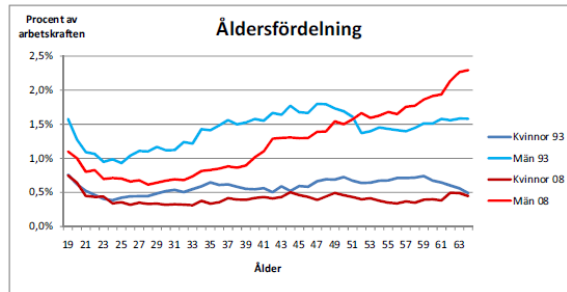
SNI92: 01

1993	
Antal sysselsatta	80 752
Andel Män	70%
Kvinnor	30%
Svenska medborgare	98%
Invandrare	4%
Utländsk bakgrund	19%
Svensk bakgrund	78%
Högst grundskoleutbildning	43%
Minst Gymnasieutbildning	54%
Inom privat sektor	94%
Inom offentlig sektor	6%
Som fått arbetslöshetsersättning	10%
Som fått sjukersättning	19%
Egna företagare	50%
Nyanställda	24%
Branschbytare	19%
Antal Arbetsplatser	37 916
Nyttillkomna arbetsplatser	5 536
Sysselsatta på nya arbetsplatser	7 155

Anställda per arbetsplats

	1993	2008
Medelvärde	2,02	1,60
1:a kvartil	1,00	1,00
Median	1,00	1,00
3:e kvartil	2,00	1,00

2008	
Antal sysselsatta	69 198
Andel Män	76%
Kvinnor	24%
Svenska medborgare	96%
Invandrare	6%
Utländsk bakgrund	13%
Svensk bakgrund	81%
Högst grundskoleutbildning	33%
Minst Gymnasieutbildning	67%
Inom privat sektor	97%
Inom offentlig sektor	3%
Som fått arbetslöshetsersättning	5%
Som fått sjukersättning	7%
Egna företagare	65%
Nyanställda	13%
Branschbytare	10%
Antal Arbetsplatser	39 171
Nyttillkomna arbetsplatser	4 991
Sysselsatta på nya arbetsplatser	5 650

Tack